

Robert Munkler

MINNETALE OVER PROFESSOR PREBEN HEMPEL MUNTHE

holdt på møte
18. april 2013

av professor Finn Førsumd

Preben Hempel Munthe gikk bort 3. januar i år i en alder av 90 år. Da han ble pensjonist i 1992, sluttet han ikke å vise seg på Økonomisk institutt, men kom ganske regelmessig til sin pensjonistpult. Vi merket at det gikk lenger mellom hver gang han kom de par siste årene, og vi kunne se at helsa var i ferd med å svikte. Men det karakteristiske gode humøret var alltid der når vi traff ham i korridorene eller når han kom til lunsjrommet.

Preben Munthe startet sine studier ved Sosialøkonomisk institutt (nå Økonomisk institutt) Universitetet i Oslo under krigen og valgte å flykte til Sverige i forkant av studentaksjonen. Han fullførte sitt studium som cand. oecon. i 1946 og ble ”assosiat” ved instituttet. Han flyttet til Bergen og ble høyskolestipendiat ved Norges Handelshøyskole (NHH) året etter og ble der, som dosent fra 1956, til han i 1961 ble utnevnt som professor i distribusjonsøkonomi ved Sosialøkonomisk institutt, Universitetet i Oslo hvor han ble resten av sin akademiske karriere. Han fikk dr.oecon-grad ved NHH på arbeidene ”Produsentens vertikale markedspolitikk som pristeoretisk problem” (1960) og ”Horisontale karteller” (1961). Preben Munthe hadde studieopphold i USA 1947–1948 og 1960 og i England 1955–1956.

Da Preben Munthe kom tilbake til Oslo, utviklet han snart en annen profil enn hva som var vanlig ved Økonomisk institutt. Han startet opp i 1963 mangeårige omfattende prosjekter med å skrive lærebøker for studier i samfunnsøkonomi. Hans bok om Den økonomiske sirkulasjon (1963) ble en viktig grunnbok for kommende økonomer. Han var også en meget dyktig foreleser som med sin tillitsvekkende stil, naturlige autoritet og gode fremstillingsevne var meget populær blant studenter. Lærebøkene dekket mange av de viktige feltene innenfor samfunnsøkonomi, foruten den økonomiske

sirkulasjon, markedsøkonomi, penger, kreditt og valuta, norsk jordbruk og bedrifters regnskap. Han var interessert i å styrke befolkningslære og økonomisk historie ved Økonomisk institutt. Hans interesse for økonomisk historie resulterte i flere bøker om økonomer og deres bidrag til samfunnsøkonomien. Han var i en årrekke ansvarlig for faget internasjonal økonomi som ble tilbudt i den siste delen av embetsstudiet.

Preben Munthe var en god skribent og likte å arbeide med artikler om økonomi beregnet på et bredere publikum. Han har en rekke innsiktsfulle artikler om økonomi i populære tidsskrifter som *Bergen Bank kvartalsskrift*, *Bedriftsøkonomen* og *Sosialøkonomen* (nå *Samfunnsøkonomen*) og i mer faglige tidsskrifter som *Statsøkonomisk tidsskrift*.

Preben Munthes interesse for kunnskapsformidling viste seg også ved at han var med i hovedredaksjonen for 4. utgave av *Familieboka* 1973–1975, og *Gyldendals Store Leksikon* 1. utgave 1978–1981 og 2. utgave 1985–1989 og formann i redaksjonsrådet for 3. utgave 1995–1999. Gjennom *Fritt Ord* sikret han økonomien for utgivelse av 2. utgave av *Norsk Bibliografisk leksikon* fra 1999.

En interesse som skilte ham mest ut fra kolleger var hans aktive deltakelse i næringsliv og kulturinstitusjoner utenfor universitetet. Han var styreformann i en rekke betydningsfulle bedrifter som *Norsk Hydro* 1974–1977, *A/S Freia* 1978–1990 og *Aschehoug forlag* 1979–1992 og styremedlem i *Bergen Bank*, *IBM* og *Nora industrier* i mange år. Han var også med i kulturinstitusjoner som styreformann i *Fritt Ord* 1981–2000 og var konsulent for Nobelkomiteen 1959–1983. Han ledet *Statens flyplassutvalg* i 1962 og var formann i *Bankkriseutvalget* i 1992 og skrev et vedlegg i *Innstillingen fra Formuesfordelingskomiteen* 1968 om kredittinstitusjonenes funksjoner m.m. Hans evne til å se flere sider ved en sak kom godt til rette da han som deltidsstilling var riksmeglingsmann i perioden 1965–1974.

Preben Munthe ble tildelt *St. Olavs Orden* 1971 og ble innvalgt som medlem av *Det Norske Videnskaps-Akademi* i 1974.

Jeg lyser fred over Preben Munthes minne.

Bibliografi, utvalgte bøker og avhandlinger av Preben Munthe

Produsentens vertikale markedspolitikk som pristeoretisk problem og Horisontale karteller, dr.avh., Skr. fra NHH. Økonomiske avh. 4–5, Bergen 1960–61

Den økonomiske sirkulasjon, 1963, 3. utgave 1971, Scandinavian Univer-

- sity Books, Oslo
- Inntektsteori. Tillegg til Den økonomiske sirkulasjon*, Scandinavian University Books, Oslo
- Markedsøkonomi*, 1972; 4. utgave, 1986, Scandinavian University Books, Oslo
- Sirkulasjon, inntekt og økonomisk vekst*, 1976; 4. utgave, 1988, Scandinavian University Books, Oslo
- Penger, kreditt og valuta*, 1978; 3. utgave, 1982, Scandinavian University Books, Oslo
- Produksjon og velferd: innføring i sosialøkonomi*, 1985; 2. utgave, 1994, Universitetsforlaget, Oslo
- Befolkningslære*, Gyldendal, 1990
- Norske økonomer: Sveip og portretter*, 1992, Universitetsforlaget, Oslo
- Populister og originale økonomer*, Universitetsforlaget, Oslo 1999
- Christen Smith: Botaniker og økonom*, 2004, Aschehoug, Oslo.